

แนวทางสู่มาตรฐานการป้องกันอัคคีภัย

อัคคีภัยอย่างสมบูรณ์

2.2 มิ่งประมาณปานกลาง ให้จัดซื้ออุปกรณ์เท่าที่จำเป็น และตั้งงบประมาณผูกพันระยะปานกลาง (ภายใน 3-5 ปี) สำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ที่เหลือ แต่ต้องใช้งบประมาณบางส่วนที่มีหนี้จัดการฝึกอบรมบุคลากร

พึงระลึกไว้เสมอว่า “คนนำเครื่อง” หมายถึง คนมีความรู้สามารถปฏิบัติได้ดีกว่าคนมีเครื่องมือมากมายแต่ใช้ไม่เป็น

2.3 มิ่งประมาณน้อย ควรใช้ไปในการพัฒนาบุคลากรเป็นลำดับแรก โดยจัดให้มีการฝึกอบรมพร้อมกับทำการณรงค์ให้ความรู้และประชาสัมพันธ์การป้องกันระงับอัคคีภัย เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่แล้วให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน โดยกำหนดตารางการปฏิบัติเป็นทางการ

(3) **ตรวจอาคารสถานที่** สำรองอาคารในหน่วยงานทั้งหมดโดยคณะทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยจากภายนอกแล้วปรับปรุงระบบความปลอดภัยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลดังรายการต่อไปนี้

3.1 หาพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดเหตุเพลิงไหม้หรือภัยอันตรายต่างๆ แล้วกำหนดแผนการ

ในการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการป้องกันอัคคีภัยขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานประกอบการ ควรวางแผนงานดังต่อไปนี้

(1) **จัดคนรับผิดชอบ** หน่วยงานต้องแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาเป็นทางการ โดยคำสั่งของผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเป็นลายลักษณ์อักษรในการจัดทำแผนแม่บทการป้องกันและระงับอัคคีภัย (ธรรมนูญความปลอดภัย) ซึ่งควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านอัคคีภัยจากภายนอกเข้าร่วมในคณะทำงานนี้ด้วย เพื่อให้แผนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

หลักสำคัญในการบริหารบุคลากร ต้อง

ตั้งเป้าหมายให้คนในองค์กรสามารถดำเนินการเองได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง และมีนโยบายชัดเจนต่อเนื่อง

(2) **ตรวจสอบงบประมาณ** ควรตรวจสอบงบประมาณที่มีอยู่แล้ว หรือคาดว่าจะมีเพิ่มเติมมาในอนาคต เพื่อจะได้เลือกแผนการทำงานที่เหมาะสมได้โดยทันที เช่น

2.1 ถ้ามีงบประมาณมากเพียงพอ ให้จัดหาอุปกรณ์ทั้งหมดที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานโดยทันที จากนั้นจัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้รู้และเข้าใจวิธีใช้อุปกรณ์เหล่านั้น พร้อมกำหนดบทบาทบุคลากรเพื่อทำการบริหารแผนป้องกัน

แก้ไขเป็นรูปธรรมอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดตั้งกองบัญชาการแผนฉุกเฉิน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีอยู่แล้วให้ปรับปรุงตามความเหมาะสม

3.3 หาจุดรวมพล (Assembly Area) ที่สามารถรองรับการอพยพได้อย่างเหมาะสม (ไม่น้อยกว่าสองจุด แต่ไม่เกินสี่จุด) หากมีอยู่แล้วให้ปรับปรุงบำรุงรักษา

3.4 หาเส้นทางอพยพหนีไฟที่ทั้งบุคคล และทรัพย์สินจากทุกๆ จุดของอาคาร แล้วจัดทำแผนผังเพื่อประชาสัมพันธ์

3.5 หาเส้นทางการจราจรในอาคารที่สามารถใช้ได้เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้โดยกำหนดทิศทางการจราจร บริเวณที่จอดรถดับเพลิง รถบันได ฯลฯ จำนวนประตูรั้ว ทางเข้า-ออกและประตูฉุกเฉินหากทางเข้า-ออกใช้ไม่ได้ เป็นต้น

3.6 จุดติดตั้งอุปกรณ์ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยอื่นๆ ที่เหมาะสมกับสถานที่และงบประมาณ เช่น เครื่องตรวจจับควัน/ความร้อน (Smoke/Heat Detector) สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm) หัวฉีดน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ (Sprinkler) แผงควบคุมระบบเตือนภัย (Fire Control Panel) ไฟฉุกเฉิน (Emergency light) สามารถใช้งานได้หรือไม่ ฯลฯ

3.7 จุดติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ทั้งเพลิงไหม้เบื้องต้นคือ ถังดับเพลิง (Portable Fire Extinguisher) และเพลิงไหม้ขั้นรุนแรง (ระบบสายฉีดน้ำดับเพลิง) แหล่งเก็บน้ำสำรอง ปัมพ์น้ำดับเพลิง (อ้างอิงกฎหมายที่บังคับใช้หรือมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับ)

3.8 จุดติดตั้งอุปกรณ์ช่วยชีวิตอื่นๆ อาทิ รอกหนีไฟ (Fire Escape Device) เพื่อช่วยชีวิตคนติดไฟในอาคารสูง ท่อผ้าหนีไฟ (Chute) เครื่องช่วยหายใจ (SCBA) เบาะลมช่วยชีวิต (Air

Cushion) ขวาน ค้อนปอนด์ เปลหาม หน้ากากฉุกเฉิน เข็มก บันไดลิงที่เคลื่อนย้ายได้ ฯลฯ

3.9 ป้ายความปลอดภัย (Safety Sign) และป้ายประชาสัมพันธ์ภัยอันตรายต่างๆ เช่น ป้ายทางออก (Exit) ป้ายทางหนีไฟ (Fire Exit) ป้ายทางออกฉุกเฉิน (Emergency Exit) ป้ายจุดติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ป้ายจุดติดตั้งสัญญาณแจ้งเหตุฉุกเฉิน

3.10 ระบบการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานได้รับข่าวสารฉุกเฉินโดยทันที เช่น เสียงตามสาย หอกระจายข่าว วิทยุสื่อสาร

ระบบโทรศัพท์ภายใน โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์วงจรปิด รถกระจายเสียง เครื่องขยายเสียงที่ใช้แบตเตอรี่ เป็นต้น ให้สำรวจว่ามีจำนวนเท่าใดเพียงพอหรือไม่ ทั้งนี้ เนื่องจากระบบสื่อสารที่ดีจะทำให้การตอบโต้ภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

(4) **ตรวจสอบซ้ำ** ทุกหน่วยงานจะต้องมีแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัยอยู่แล้ว แต่อาจไม่ได้นำมาปฏิบัติ หรือแผนฯ นั้นอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันที่ทุกองค์การกำลังมุ่งเน้นไปสู่เป้าหมายแห่งการเป็นหน่วยงานคุณภาพ ดังนั้น จึงควรนำแผนฯ เดิมมาวิเคราะห์และหาทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมแล้วนำมาปฏิบัติได้ทันทีโดยมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน

(5) **เสริมแผนใหม่** การจัดทำแผนการ

ป้องกันและระงับอัคคีภัยในองค์กรชั้นใหม่ นั้น ประกอบกับความเหมาะสมของทรัพยากรในหน่วยงานและประชาคมเครือข่าย มีกระบวนการ คือ

1. วางระบบ (Policy Guideline)
2. ทำตามระบบ (Implement the Guideline)
3. วัดผล/ทบทวน/ตรวจสอบ (Evaluate/Monitor/Review)
4. ปรับปรุงระบบ (PDCA, CQI, Innovation)

ทั้งนี้ จะต้องมีกระบวนการประเมินผลด้วยตนเอง ตลอดเวลาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคือ พร้อมรับการประเมินและรับรองโดยองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง ในรายละเอียดของแผนฯ ควรครอบคลุมถึงผู้รับผิดชอบและกำหนดวันเวลาทำงานไว้ด้วยอย่างชัดเจน

(6) มุ่งทำไปให้ต่อเนื่อง (CQI : Continuous Quality Improvement) ความล้มเหลวของโครงการหรือแผนใดๆ ก็ตาม มักจะมีปัจจัยสำคัญอยู่ที่การขาดความต่อเนื่อง พฤติกรรมหลักคือ “งต” “เลื่อน” “แซงเขื่อน” และ “ปิดเบือนเป้าหมายเดิม” ดังนั้น หากหน่วยงานใดปรารถนาจะประสบความสำเร็จในการเป็นองค์กรปลอดอัคคีภัยอันเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์กรที่มีมาตรฐานสากลก็ควรหาช่องทางปฏิบัติให้แผนฯ ที่วางไว้อย่างดีแล้วนั้นดำรงและดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและตลอดไป เจกเช่น “การหายใจของมนุษย์” หยุดเมื่อใดหมายถึงตายเมื่อนั้น

ทั้งนี้ ในการวางแผนจัดทำระบบป้องกันอัคคีภัยดังกล่าว สามารถศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเพิ่มเติมได้จากข้อกำหนดตามกฎหมายหรือมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับ โดยขอคำปรึกษาได้จากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องหรือ

ผู้เชี่ยวชาญการวางแผนป้องกันอัคคีภัยโดยตรง ฟังระลึกไว้ว่า ระบบที่ดีขึ้นอยู่กับความจริงใจของผู้บริหาร อย่าหวังพึ่งประกันภัยแต่ประการเดียว เนื่องจากชีวิตผู้คนหากต้องสูญเสียไปจากเหตุอัคคีภัยก็ไม่สามารถจะทดแทนด้วยทรัพย์สินเงินทอง ที่สำคัญ บริษัทประกันภัยในปัจจุบันได้เพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาความเสี่ยงของอาคารสถานที่ที่ทำประกัน หากสถานประกอบการใดมีระบบป้องกันอัคคีภัยครบถ้วนและมีประสิทธิภาพสูงก็จะได้ส่วนลดในการส่งเบี้ยประกัน

ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม อาคารสถานที่ควรได้รับการปกป้องให้รอดพ้นจากอัคคีภัย (มีความเสี่ยงในระดับใดก็ต้องป้องกันตามอัตราความเสี่ยงนั้นหรือสูงกว่า) トラบที่เราไม่อาจจะทราบล่วงหน้าได้ว่าอัคคีภัยจะเกิดขึ้นกับสถานประกอบการของตัวเองเมื่อไหร่ เจ้าของหรือผู้บริหารต้องเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา อย่าลืมนะว่า ไฟไหม้ไม่บอกล่วงหน้า แต่เวลามา จะมาเร็วมาก การเตรียมการรับมือไม่อาจทำได้ภายในสองสามวันก่อนเกิดเหตุ แต่จะต้องวางแผนกันตั้งแต่เริ่มประกอบกิจการเลยทีเดียว เพื่อให้เราสามารถตรวจสอบความพร้อมได้เป็นระยะตามมาตรฐานกำหนดหรือตามต้องการ